

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

ĐÀO HOÀNG PHƯƠNG

**MỘT SỐ GIẢI PHÁP XÂY DỰNG
NÔNG THÔN MỚI TRÊN ĐỊA BÀN
THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ
THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Chuyên ngành: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

ĐÀO HOÀNG PHƯƠNG

**MỘT SỐ GIẢI PHÁP XÂY DỰNG
NÔNG THÔN MỚI TRÊN ĐỊA BÀN
THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP
Mã số: 60.62.01.15

LUẬN VĂN THẠC SĨ
THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN QUỐC OÁNH

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, tài liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là có nguồn gốc rõ ràng, trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào khác.

Tôi xin cam đoan mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đều đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng 9 năm 2016

Tác giả

Đào Hoàng Phương

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện đề tài “*Một số giải pháp xây dựng nông thôn mới trên địa bàn thành phố Thái Nguyên*”, tôi đã nhận được sự hướng dẫn, giúp đỡ, động viên nhiệt tình của nhiều cá nhân và tập thể. Tôi xin được chân thành bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc nhất tới tất cả các cá nhân và tập thể đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, Ban Chủ nhiệm Khoa Kinh tế của trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi về mọi mặt trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân Trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ tận tình của giáo viên hướng dẫn **Tiến sĩ Nguyễn Quốc Oánh**.

Tôi xin cảm ơn sự giúp đỡ, đóng góp nhiều ý kiến quý báu của các nhà khoa học, các thầy cô giáo trong trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh - Đại học Thái Nguyên.

Trong quá trình thực hiện Đề tài, tôi còn được sự giúp đỡ và cộng tác của các đồng chí tại UBND thành phố Thái Nguyên, Phòng Kinh tế thành phố Thái Nguyên, các đồng chí tại địa điểm nghiên cứu, các hộ dân. Tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới các đồng chí đã hỗ trợ nhiệt tình, cung cấp mọi tư liệu liên quan tới đề tài.

Tôi xin bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc đối với mọi sự giúp đỡ quý báu đó.

Thái Nguyên, ngày tháng 9 năm 2016

Tác giả

Đào Hoàng Phương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
MỞ ĐẦU.....	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Đóng góp mới của luận văn	3
5. Bố cục luận văn.....	3
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI.....	4
1.1. Cơ sở lý luận về xây dựng nông thôn mới	4
1.1.1. Lý luận về nông thôn	4
1.1.2. Lý luận về xây dựng nông thôn mới.....	5
1.1.3. Nguyên tắc và các bước xây dựng nông thôn mới	11
1.1.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến xây dựng nông thôn mới.....	12
1.2. Kinh nghiệm thực tiễn về xây dựng nông thôn mới	14
1.2.1. Kinh nghiệm đẩy mạnh xây dựng nông thôn mới tại một số nước trên thế giới	14
1.2.2. Kinh nghiệm xây dựng nông thôn mới ở Việt Nam	19
1.2.3. Bài học trong việc xây dựng nông thôn mới tại thành phố Thái Nguyên ..	24
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	26
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	26
2.2. Các phương pháp nghiên cứu.....	26
2.2.1. Chọn địa điểm nghiên cứu	26
2.2.2. Phương pháp thu thập thông tin.....	26
2.2.3. Phương pháp thống kê mô tả	27
2.2.4. Phương pháp so sánh	27
2.2.5. Phương pháp dãy số thời gian.....	27
2.3. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	27

Chương 3. THỰC TRẠNG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI TẠI THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN - TỈNH THÁI NGUYÊN	29
3.1. Đặc điểm của thành phố Thái Nguyên - tỉnh Thái Nguyên	29
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	29
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	33
3.2. Thực trạng xây dựng nông thôn mới tại thành phố, tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2011- 2015.....	41
3.2.1. Thực trạng xây dựng nông thôn mới theo tiêu chí quy hoạch và phát triển quy hoạch.....	41
3.2.2. Thực trạng xây dựng nông thôn mới theo tiêu chí hạ tầng - kinh tế- xã hội	43
3.2.3. Thực trạng xây dựng nông thôn mới theo tiêu chí kinh tế và tổ chức sản xuất	50
3.2.4. Thực trạng xây dựng nông thôn mới theo tiêu chí văn hóa - xã hội.....	53
3.2.5. Thực trạng xây dựng nông thôn mới theo tiêu chí hệ thống chính trị - an ninh xã hội.....	57
3.3. Kết luận về xây dựng nông thôn mới tại thành phố Thái Nguyên.....	60
3.4. Những thuận lợi và khó khăn trong quá trình xây dựng nông thôn mới tại thành phố Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên.....	63
3.4.1. Thuận lợi.....	64
3.4.2. Khó khăn.....	65
Chương 4. GIẢI PHÁP CHỦ YẾU XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI TẠI THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN - TỈNH THÁI NGUYÊN.....	67
4.1. Định hướng chung trong quá trình xây dựng nông thôn mới	67
4.1.1. Xây dựng nông thôn mới phải phù hợp với chủ trương đường lối của Đảng và Nhà nước	67
4.1.2. Xây dựng nông thôn mới phải đảm bảo phát triển nông thôn bền vững	67
4.1.3. Xây dựng nông thôn mới trên quan điểm kế thừa những thành tựu đã đạt được	68
4.1.4. Xây dựng nông thôn mới phải vừa hiện đại nhưng vẫn giữ gìn bản sắc dân tộc	68
4.1.5. Xây dựng nông thôn mới trên quan điểm phát huy mọi nguồn lực để xây dựng với tốc độ nhanh.....	68

4.2. Định hướng, mục tiêu nhằm đẩy mạnh quá trình xây dựng nông thôn mới tại thành phố Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên.....	69
4.2.1. Định hướng chung	69
4.2.2. Mục tiêu	69
4.3. Một số giải pháp chủ yếu nhằm đẩy mạnh xây dựng nông thôn mới tại thành phố Thái Nguyên - tỉnh Thái Nguyên	72
4.3.1. Xây dựng cơ sở hạ tầng nông thôn	72
4.3.2. Tuyên truyền, vận động, giáo dục để tất cả các cấp, các ngành và người dân tham gia xây dựng nông thôn mới	75
4.3.3. Nâng cao trình độ cán bộ và dân trí của người dân địa phương	75
4.3.4. Xây dựng các chương trình, dự án, đề tài về xây dựng nông thôn mới	76
4.3.5. Triển khai công tác quy hoạch nông thôn.....	76
4.3.6. Chuyển dịch cơ cấu cây trồng, vật nuôi, áp dụng khoa học công nghệ vào sản xuất	76
4.3.7. Nâng cao chất lượng tổ chức Đảng, vai trò của chính quyền và các tổ chức chính trị xã hội ở cơ sở để thực hiện có hiệu quả chương trình xây dựng nông thôn mới	77
4.3.8. Giải pháp về cơ chế, chính sách	77
4.4. Kiến nghị.....	79
4.4.1. Với cấp Trung ương.....	79
4.4.2. Với các cấp Thành phố, cấp Tỉnh	79
KẾT LUẬN	81
TÀI LIỆU THAM KHẢO	84
PHỤ LỤC	86
MỘT SỐ HÌNH ẢNH MINH HỌA	86

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Dạng viết tắt	Dạng đầy đủ
BCH	Ban chấp hành
BNN PTNT	Bộ nông nghiệp phát triển nông thôn
BQ	Bình quân
CN	Công nghiệp
CN - TTCN	Công nghiệp - tiểu thủ công nghiệp
CNH-HĐH	Công nghiệp hóa - hiện đại hóa
ĐVT	Đơn vị tính
GDP	Thu nhập quốc nội
HTX	Hợp tác xã
KHKT	Khoa học kỹ thuật
LĐNN	Lao động nông nghiệp
LĐXH	Lao động xã hội
NN	Nông nghiệp
NQ/TW	Nghị Quyết/ Trung ương
NTM	Nông thôn mới
NXB	Nhà xuất bản
PTNT	Phát triển nông thôn
QĐ/TTg	Quyết định/ Thủ tướng
QĐ-BBCVT	Quyết định - Bộ bưu chính viễn thông
QĐ-BCĐXDNTM	Quyết định - Ban chỉ đạo xây dựng nông thôn mới
QĐ-BGD&ĐT	Quyết định - Bộ giáo dục và đào tạo
QĐ-BVHTTDL	Quyết định - Bộ văn hóa thông tin du lịch
QĐ-BYT	Quyết định - Bộ y tế
QĐKT ĐNT	Quy trình kỹ thuật điện nông thôn
SNN&PTNT-KHTC	Sở nông nghiệp và phát triển nông thôn - kế hoạch tổ chức
TCVN	Tiêu chuẩn Việt Nam
TCXDVN	Tiêu chuẩn xây dựng Việt Nam
THCS	Trung học cơ sở
TT - BNNPTNT	Thông tư - Bộ nông nghiệp phát triển nông thôn
TT-BXD	Thông tư - Bộ xây dựng
TTCN	Tiểu thủ công nghiệp
TTLT-BNNPTNT- BKHDT-BTC	Thông tư liên tịch - Bộ nông nghiệp phát triển nông thôn - Bộ kế hoạch đầu tư - Bộ tài chính
UBND	Ủy ban nhân dân
XDCB	Xây dựng cơ bản

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1:	Tổng hợp kết quả thực hiện theo tiêu chí nông thôn mới của huyện Chợ Mới, tỉnh Bắc Kạn	21
Bảng 1.2:	Kết quả xây dựng nông thôn mới tại huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh	23
Bảng 3.1.	Tình hình sử dụng đất đai tại thành phố Thái Nguyên.....	32
Bảng 3.2:	Thực trạng tiêu chí quy hoạch và phát triển quy hoạch các xã của thành phố Thái Nguyên	42
Bảng 3.3:	Thực trạng tiêu chí hạ tầng Kinh tế - Xã hội của TP Thái Nguyên.....	43
Bảng 3.4:	Thực trạng chỉ tiêu các nhân tố kinh tế và tổ chức sản xuất của thành phố Thái Nguyên.....	50
Bảng 3.5:	Thực trạng tiêu chí văn hóa - xã hội của TP Thái Nguyên	54
Bảng 3.6:	Thực trạng tiêu chí hệ thống chính trị - an ninh xã hội của thành phố Thái Nguyên.....	58
Bảng 3.7:	Kết quả xây dựng nông thôn mới tại TP Thái Nguyên.....	60
Bảng 3.8:	Tổng hợp kết quả thực hiện theo chỉ tiêu NTM của thành phố Thái Nguyên.....	61

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X đã khẳng định “Trong giai đoạn hiện nay và nhiều năm tới, vấn đề nông nghiệp nông thôn là vấn đề chính có tầm chiến lược quan trọng, là vấn đề then chốt trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội góp phần thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, là cơ sở ổn định chính trị và an ninh quốc phòng, là yếu tố hàng đầu đảm bảo sự phát triển bền vững của Đất nước trong quá trình công nghiệp hóa - hiện đại hóa theo định hướng Xã hội chủ nghĩa”. Như chúng ta đã thấy sự phát triển kinh tế một nước không những chỉ phụ thuộc vào sự phát triển kinh tế của các vùng đô thị mà còn phụ thuộc rất nhiều vào sự phát triển của các vùng nông thôn.

Nông thôn nước ta luôn chiếm một vị trí quan trọng trong quá trình dựng nước và giữ nước. Trong các cuộc chiến tranh chống lại xâm lược của ngoại bang, nông thôn là nơi cung cấp người và của để chiến thắng quân thù. Trong thời kỳ nào Đảng ta cũng chăm lo đến phát triển kinh tế xã hội ở nông thôn.

Sau năm 1986, đất nước ta bước vào công cuộc đổi mới, nền kinh tế được vận hành theo cơ chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và ngày càng hội nhập sâu hơn với kinh tế thế giới. Phát triển nông nghiệp, nông thôn là một yêu cầu cũng như thách thức trong thời điểm hiện nay. Nhận thức được vấn đề đó, ngày 05/ 8/ 2008 Ban chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam đã ban hành Nghị quyết số: 26 - NQ/TW về nông nghiệp, nông dân nông thôn. Mục tiêu của Nghị quyết, đến năm 2020: “... *Giải quyết cơ bản việc làm, nâng cao thu nhập của dân cư nông thôn gấp trên 2,5 lần so với hiện nay. Lao động nông nghiệp còn khoảng 30% lao động xã hội, tỉ lệ lao động nông thôn thông qua đào tạo đạt trên 50%; số xã đạt tiêu chuẩn nông thôn mới khoảng 50%; phát triển đồng bộ kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội nông thôn...*”.

Để triển khai Nghị quyết số: 26 - NQ/TW, với chủ trương đưa nông thôn tiến kịp với thành thị, xây dựng mục tiêu hiện đại hóa nông thôn Việt Nam vào cuối năm 2020, ngày 16/ 4/ 2009, Thủ tướng Chính phủ đã ra Quyết định số: 491/QĐ-TTg về việc ban hành Bộ tiêu chí quốc gia về xây dựng nông thôn mới. Trên cơ sở Bộ tiêu chí nông thôn mới này, các địa phương căn cứ để xây dựng, phát triển nông thôn.